

Голові разової спеціалізованої вченої ради
Харківського національного університету
імені В. Н. Каразіна
доктору наук з державного управління, професору
Вячеславу ДЗЮНДЗЮКУ

ВІДГУК ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА

доктора наук з державного управління, професора
Бобровської Олени Юріївни на дисертаційне дослідження
Мосіна Андрія Володимировича «Стратегічне планування регіонального
розвитку в системі публічного управління в умовах глобальних викликів»,
подане до захисту на здобуття наукового ступеня доктора філософії
з галузі знань 28 – «Публічне управління та адміністрування»
за спеціальністю 281 – «Публічне управління та адміністрування»

Актуальність теми дисертації, її зв'язок із науковими програмами, темами

Сучасний етап розвитку України характеризується фундаментальними трансформаційними процесами в системі стратегічного планування регіонального розвитку, які відбуваються під впливом безпрецедентних глобальних викликів, геополітичної нестабільності та необхідності адаптації до нових реалій світового порядку. Традиційні підходи до планування територіального розвитку, що базувалися на лінійних моделях прогнозування та централізованому управлінні, виявилися неспроможними забезпечити ефективне функціонування регіональних систем в умовах турбулентності та високої невизначеності.

Особливої гостроти проблематика стратегічного планування набуває в контексті необхідності підвищення резильєнтності регіональних систем до зовнішніх шоків та криз. Пандемія COVID-19, кліматичні зміни, технологічні трансформації та геополітичні конфлікти створюють комплексні виклики, які вимагають формування принципово нової парадигми стратегічного планування. Виникає потреба у створенні адаптивної системи управління регіональним розвитком, здатної забезпечити стійкість територій через механізми антиципативного управління, мережевої взаємодії та інноваційних технологій форсайту.

Актуальність дослідження значно посилюється в умовах реформи децентралізації влади в Україні, яка кардинально змінила архітектуру територіального управління через формування спроможних територіальних громад, перерозподіл повноважень між рівнями влади та створення нових механізмів міжбюджетних відносин. За таких умов критично важливим стає розроблення ефективної системи стратегічного планування, яка забезпечить

координацію зусиль різних рівнів управління, оптимальне використання обмежених ресурсів та досягнення цілей збалансованого розвитку на основі принципів субсидіарності та партисипативності.

Особливої актуальності проблема модернізації системи стратегічного планування набуває в умовах збройної агресії російської федерації проти України. Військові дії завдали критичної шкоди економічній, соціальній та інфраструктурній системам регіонів, спричинили масштабні вимушені міграційні процеси, порушили традиційні господарські зв'язки та створили нові виклики для планування післявоєнного відновлення. За таких обставин система стратегічного планування повинна не лише забезпечити ефективне функціонування в екстремальних умовах, але й сформувати основу для структурної модернізації економіки відповідно до європейських стандартів та принципів сталого розвитку.

Незважаючи на значну увагу науковців до різних аспектів стратегічного планування та регіонального розвитку, проблематика формування інтегрованої адаптивної системи планування в умовах глобальних викликів залишається недостатньо дослідженою. Зокрема, потребують глибшого вивчення питання синтезу традиційних планувальних підходів з інноваційними методами форсайту та сценарного аналізу, механізми забезпечення резильєнтності регіональних систем, інструменти партисипативного планування в умовах децентралізації. Це й зумовило вибір теми дисертаційного дослідження та визначило його основні завдання.

Дисертаційна робота Мосіна А.В. виконана відповідно до науково-дослідної роботи кафедри публічної політики навчально-наукового інституту «Інститут державного управління» Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна за темою «Публічне управління в умовах глобалізації» (номер державної реєстрації 0116U007246), в межах якої автором визначено концептуальні засади модернізації системи стратегічного планування регіонального розвитку та обґрунтовано механізми підвищення її адаптивності до глобальних викликів.

Представлене дослідження також відповідає пріоритетним напрямам розвитку науки в Україні, зокрема, напряму «Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави», затвердженому Законом України «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки».

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Наукові положення, висновки і рекомендації дисертаційного дослідження Мосіна А.В. характеризуються високим ступенем обґрунтованості, що

забезпечується комплексним характером проведеного дослідження, глибоким аналізом теоретико-методологічних засад стратегічного планування регіонального розвитку, використанням широкої емпіричної бази.

Автор продемонстрував високий рівень наукової компетентності, глибоке знання предмета дослідження та вміння застосовувати сучасні наукові методи. У роботі використано широкий спектр загальнонаукових та спеціальних методів, зокрема: діалектичний метод для дослідження еволюції теоретичних підходів до стратегічного планування регіонального розвитку, системний аналіз для визначення структури та функцій системи стратегічного планування, метод порівняльного аналізу для типологізації глобальних викликів та зарубіжних практик планування, структурно-функціональний аналіз для визначення компонентів концептуальної моделі модернізації, статистичний аналіз для емпіричної верифікації ефективності стратегічного планування, методи моделювання та прогнозування для розробки механізмів адаптивного планування, контент-аналіз для вивчення стратегічних документів регіонального розвитку, метод експертних оцінок для верифікації розроблених підходів та рекомендацій.

Інформаційну базу дослідження становлять закони України, укази Президента України, постанови Кабінету Міністрів України, нормативно-правові акти центральних та місцевих органів виконавчої влади, стратегічні документи національного та регіонального рівнів, статистичні дані Державної служби статистики України, аналітичні матеріали міжнародних організацій (ЄС, ОЕСР, Світового банку, ООН), звіти про виконання стратегій регіонального розвитку, наукові публікації вітчизняних та зарубіжних учених з проблематики дослідження. Список використаних джерел, що налічує понад 250 найменувань, свідчить про глибоке опрацювання автором предмета дослідження та врахування як класичних, так і найсучасніших підходів до проблематики стратегічного планування.

Структура дисертаційної роботи є логічною та послідовною, що дозволяє комплексно вирішити поставлені дослідницькі завдання. Зміст розділів та підрозділів повністю відповідає темі дослідження та забезпечує досягнення поставленої мети – теоретичне обґрунтування концептуальних засад та розробка практичних рекомендацій щодо модернізації системи стратегічного планування регіонального розвитку в системі публічного управління в умовах глобальних викликів.

У першому розділі «Теоретико-методологічні засади стратегічного планування регіонального розвитку в системі публічного управління» автор здійснює глибокий аналіз сутності та змісту стратегічного планування в публічному управлінні, досліджує теоретичну архітектуру системи стратегічного планування регіонального розвитку та здійснює концептуалізацію глобальних викликів. Особливо цінним є виявлення автором трансформації парадигм стратегічного планування: від механістичних моделей

централізованого планування до сучасних концепцій складних адаптивних систем, багаторівневого врядування та мережевого управління.

Заслуговує на увагу ґрунтовний аналіз еволюції теоретичних підходів до стратегічного планування регіонального розвитку – від лінійних моделей прогнозування до нелінійних підходів, які враховують емерджентні властивості регіональних систем, їх здатність до самоорганізації та адаптації до динамічних змін зовнішнього середовища. Автор переконливо доводить, що традиційні моделі планування змінюються інноваційними підходами, які враховують системну природу регіональних процесів та забезпечують їх ефективну координацію.

Значним науковим доробком є систематизація структурно-функціональної архітектури системи стратегічного планування через призму багаторівневої організації взаємопов'язаних елементів. Автором виявлено трансформацію взаємовідносин суб'єктів та об'єктів планування, що характеризується переходом від ієрархічних до мережових форм взаємодії та розвитком партисипативних механізмів залучення стейкхолдерів.

У другому розділі «Аналіз сучасної практики стратегічного планування регіонального розвитку в Україні в умовах глобальних викликів» дисертант здійснює системний аналіз інституційного забезпечення стратегічного планування, проводить емпіричну верифікацію його ефективності та аналізує вплив глобальних викликів на регіональний розвиток України. Цінним науковим доробком є комплексне дослідження інституційного забезпечення, що виявило розгалужену нормативно-правову базу при недостатній інтегрованості планів різних рівнів, слабкій координації між суб'єктами та обмежених можливостях інформаційно-аналітичного забезпечення.

Важливим здобутком розділу є розроблена методологія емпіричної верифікації ефективності стратегічного планування, яка інтегрує структурно-якісну оцінку стратегічних документів, процесуальну діагностику імплементації та результативну оцінку досягнення цілей. Автором виявлено системні недоліки чинної практики, включаючи недостатню обґрунтованість стратегічних цілей, неспіввимірність планових і фактичних показників та формальний характер процедур моніторингу.

У третьому розділі «Напрями вдосконалення стратегічного планування регіонального розвитку в умовах глобальних викликів» автор пропонує модернізацію системи стратегічного планування, розробляє механізми підвищення резильєнтності регіонального розвитку та визначає стратегічні імперативи в контексті децентралізації влади. Особливо вагомим науковим внеском є розроблена концептуальна модель модернізації системи стратегічного планування, яка інтегрує принципи адаптивності, партисипативності та інноваційності у цілісну систему шести взаємопов'язаних компонентів.

Заслуговує на увагу запропонована автором методологія впровадження інноваційних методів стратегічного планування через поетапне застосування

технологій форсайту, геоінформаційних систем та принципів гнучкого управління. Система управління ризиками регіонального розвитку на основі ризик-орієнтованого підходу забезпечує превентивний характер управління та оперативне реагування на кризові ситуації.

Висновки дисертації логічно випливають зі змісту роботи, відображають основні результати дослідження та відповідають поставленим завданням. Вони є достатньо обґрунтованими, мають теоретичну та практичну цінність, можуть бути використані для вдосконалення системи стратегічного планування регіонального розвитку в Україні.

Наукова новизна одержаних результатів

В дисертації отримано нові науково обґрунтовані результати, які вирішують конкретне науково-прикладне завдання – теоретичне обґрунтування концептуальних засад та розробка практичних рекомендацій щодо модернізації системи стратегічного планування регіонального розвитку в системі публічного управління в умовах глобальних викликів.

Безперечною новизною роботи є те, що автором *вперше* розроблено концептуальну модель модернізації системи стратегічного планування регіонального розвитку, яка на відміну від існуючих фрагментарних підходів інтегрує принципи адаптивності, партисипативності та інноваційності у цілісну систему шести взаємопов'язаних компонентів (нормативно-правового, методологічного, ресурсного, аналітично-інформаційного, комунікаційного та освітнього) з конкретизацією механізмів їх функціонування, що забезпечує системну ефективність планувальних процесів та здатність до оперативного реагування на глобальні виклики через впровадження технологій форсайту, цифрових платформ координації та партисипативних інструментів залучення стейкхолдерів (стор. 132-151).

До раніше не захищених наукових положень дисертації А.В. Мосіна також можна віднести *удосконалення*: категоріального апарату стратегічного планування регіонального розвитку шляхом розширення традиційних понять «стратегія», «розвиток», «регіон» новими концептами, що відображають системну природу планування (емерджентність, синергія, адаптивність, резильєнтність), мережеву взаємодію стейкхолдерів, просторову згуртованість та врахування глобальних викликів (кліматичні зміни, цифровізація, циркулярна економіка), що забезпечує теоретичну основу для розуміння складності сучасних управлінських процесів (стор. 24-41); моделі інтегрованої системи стратегічного планування регіонального розвитку через обґрунтування архітектури багаторівневого врядування з цифровою платформою координації, стандартизованими методиками розробки та оцінки стратегій, механізмами горизонтальної і вертикальної координації та системою раннього попередження ризиків, що на

відміну від фрагментарних підходів забезпечує узгодженість планів різних рівнів та адаптивність до змін зовнішнього середовища в умовах глобальних викликів (стор. 42-57); системи управління ризиками регіонального розвитку через розроблення ризик-орієнтованого підходу до стратегічного планування, що включає інтеграцію процесів ідентифікації, аналізу та мінімізації загроз у загальний цикл розроблення стратегій з використанням SWOT- та PESTLE-аналізу, сценарного моделювання та створення регіональних координаційних рад з питань управління ризиками, що забезпечує превентивний характер управління та оперативне реагування на кризові ситуації (стор. 152-171).

У дисертаційному дослідженні також *дістали подальшого розвитку*: теоретичне обґрунтування механізмів резильєнтності регіональних систем через інтеграцію концепцій адаптивного управління, організаційного навчання та динамічних здібностей, що дозволило розширити розуміння резильєнтності як багатокомпонентної характеристики з чотирма складовими (структурна стійкість, адаптивна гнучкість, трансформаційна здатність, антиципативна готовність) та п'ятьма підсистемами формування з врахуванням темпоральних аспектів (стор. 58-71); типологія глобальних викликів стратегічного планування регіонального розвитку шляхом багатовимірної класифікації за структурними характеристиками, темпоральною динамікою та просторовими проявами, що включає шість категорій викликів (економічні, технологічні, екологічні, соціальні, культурні, інституційні) з урахуванням синергетичних ефектів їх взаємодії та розробкою системи кількісних і якісних індикаторів оцінки впливу (стор. 111-130); методологія емпіричної верифікації ефективності стратегічного планування регіонального розвитку шляхом інтеграції структурно-якісної оцінки стратегічних документів, процесуальної діагностики імплементації та результативної оцінки досягнення цілей з використанням сценарного аналізу та контрфактичного моделювання, що дозволяє врахувати вплив екзогенних факторів та забезпечити об'єктивність оцінки в умовах високої невизначеності зовнішнього середовища (стор. 92-110); обґрунтування стратегічних імперативів регіонального розвитку в контексті децентралізації через розроблення збалансованої моделі територіального управління, що поєднує економічну ефективність, соціальну справедливість та екологічну сталість з багаторівневим механізмом координації та системою зміцнення фінансової спроможності громад, що дозволяє забезпечити гармонійний розвиток територій на основі поліцентричної просторової організації та партисипативного залучення стейкхолдерів (стор. 172-189).

Повнота викладу результатів дисертації в опублікованих працях та відсутність (наявність) порушення академічної доброчесності

Основні положення та результати дисертаційного дослідження достатньо

повно відображені у наукових публікаціях автора. За темою дисертації опубліковано 3 наукові статті у фахових виданнях України, одну статтю в інших виданнях та 2 тези доповідей на міжнародних наукових конференціях. Кількість та якість публікацій відповідають вимогам МОН України щодо висвітлення основних наукових результатів дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії.

Аналіз змісту опублікованих праць свідчить про їх відповідність темі дисертації та основним положенням, викладеним у роботі. Наукові публікації автора пройшли достатню апробацію на міжнародних науково-практичних конференціях, що підтверджує їх наукову цінність та практичну значущість.

На основі аналізу тексту дисертації та наукових публікацій автора можна стверджувати про відсутність порушень академічної доброчесності. Дисертаційна робота є самостійним, оригінальним науковим дослідженням, виконаним з дотриманням принципів академічної доброчесності. Текст дисертації не містить запозичень без відповідних посилань, а використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідні джерела.

Значення роботи для науки, практики та суспільства

Дисертаційне дослідження Мосіна А.В. має вагоме значення для розвитку теорії та практики стратегічного планування регіонального розвитку, а також для суспільства в цілому.

Для науки значення роботи полягає у збагаченні теоретико-методологічних засад стратегічного планування регіонального розвитку новими концептуальними підходами та моделями в умовах глобальних викликів. Запропонована автором концептуальна модель модернізації системи стратегічного планування, теоретичне обґрунтування механізмів резильєнтності та типологія глобальних викликів розширюють науковий інструментарій дослідження процесів територіального розвитку та підвищують прогностичний потенціал теорії публічного управління.

Розроблені автором теоретичні положення щодо трансформації парадигм стратегічного планування, еволюції механізмів регіонального розвитку та інтеграції різних компонентів планувальної системи мають важливе значення для подальших наукових досліджень у цій сфері. Вони створюють теоретичне підґрунтя для розробки нових моделей та механізмів публічного управління, адаптованих до викликів сучасності.

Для практики результати дослідження мають значну цінність, оскільки можуть бути безпосередньо використані органами публічної влади для модернізації системи стратегічного планування регіонального розвитку. Запропоновані автором концептуальна модель модернізації, методологія впровадження інноваційних методів планування та система управління

ризиками можуть бути впроваджені в діяльність органів державної влади та місцевого самоврядування, агенцій регіонального розвитку та інших інституцій.

Зокрема, результати дослідження можуть бути використані: органами державної виконавчої влади – при формуванні та реалізації державної регіональної політики, розробці стратегій та програм регіонального розвитку, удосконаленні організаційно-правових механізмів стратегічного планування; органами місцевого самоврядування – при розробці та впровадженні стратегій розвитку територіальних громад, формуванні партисипативних механізмів планування, розвитку цифрового врядування; агенціями регіонального розвитку – при налагодженні стейкхолдерської співпраці, впровадженні проєктів регіонального розвитку, розвитку системи моніторингу та оцінювання; закладами вищої освіти – при підготовці фахівців у галузі публічного управління та адміністрування, регіонального управління, стратегічного планування.

Для суспільства значення роботи полягає у формуванні теоретичного підґрунтя для підвищення ефективності стратегічного планування регіонального розвитку через впровадження адаптивних механізмів, що має сприяти підвищенню резильєнтності регіонів до глобальних викликів, забезпеченню збалансованого розвитку територій, залученню громадян до процесів планування через партисипативні механізми.

Особливої актуальності результати дослідження набувають в контексті післявоєнного відновлення України, коли стоять завдання не просто відбудови зруйнованої інфраструктури, а комплексної модернізації системи публічного управління відповідно до європейських стандартів. Запропоновані автором підходи та моделі можуть стати концептуальною основою для розробки та реалізації програм відновлення та розвитку регіонів, забезпечення їх стійкості та конкурентоспроможності в умовах глобальних викликів.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертаційної роботи

Позитивно оцінюючи отримані результати дисертаційного дослідження, підкреслюючи їх наукову та практичну цінність, вважаємо за необхідне звернути увагу на певні дискусійні положення, що містяться в роботі:

1. У підрозділі 1.2 автор ґрунтовно аналізує теоретичну архітектуру системи стратегічного планування, проте недостатньо розкриває питання впливу неформальних інституцій на ефективність планувальних процесів. Зокрема, потребують більш детального висвітлення механізми подолання інституційних пасток, корупційних практик та неформальних мереж впливу, які часто деформують формальні процедури стратегічного планування. Доцільним було б розглянути міжнародний досвід інституційного проектування механізмів запобігання таким деформаціям.

2. Автор пропонує впровадження технологій форсайту та сценарного

планування, проте недостатньо обґрунтовує методологічні підходи до верифікації якості прогнозів та сценаріїв. Особливо актуальним це питання є в умовах високої невизначеності та турбулентності зовнішнього середовища. Потребує додаткового обґрунтування система критеріїв оцінки достовірності форсайт-досліджень та механізми коригування стратегій при виявленні прогностичних помилок.

3. У дослідженні механізмів резильєнтності регіональних систем автор концентрується переважно на адаптивних аспектах, проте недостатньо у ваги приділено трансформаційній резильєнтності – здатності регіонів використовувати кризи як можливості для радикальної перебудови та переходу на якісно новий рівень розвитку. Врахування досвіду регіонів, які успішно здійснили структурну трансформацію після криз, могло б збагатити запропоновані підходи більш амбітними стратегіями розвитку.

4. У підрозділі 3.3, розглядаючи стратегічні імперативи регіонального розвитку в контексті децентралізації, автор недостатньо аналізує ризики фрагментації управлінського простору та послаблення вертикальної координації. Зокрема, потребують глибшого висвітлення механізми забезпечення балансу між автономією територіальних громад та необхідністю координації зусиль для досягнення загальнонаціональних цілей розвитку. Доцільним було б розглянути інструменти «м'якої координації» та стимулювання міжмуніципального співробітництва.

Водночас, наведені зауваження суттєво не впливають на зміст дисертації, якість висновків та обґрунтованість положень наукової новизни, не знижують її наукової та практичної цінності, а радше відображають складність та багатоаспектність досліджуваної проблематики і можуть розглядатися як напрями подальших наукових розвідок.

Загальний висновок про відповідність роботи встановленим вимогам

Дисертаційна робота Мосіна Андрія Володимировича є самостійним, завершеним науковим дослідженням, результати якого мають наукову новизну, теоретичну та практичну цінність. Винесені на захист нові положення, висновки та рекомендації є достовірними, а декларована наукова новизна адекватно розкривається в роботі.

У дисертації вирішено важливе науково-прикладне завдання, яке полягає в теоретичному обґрунтуванні концептуальних засад та розробці практичних рекомендацій щодо модернізації системи стратегічного планування регіонального розвитку в системі публічного управління в умовах глобальних викликів. Запропонована автором концептуальна модель модернізації системи стратегічного планування, методологія впровадження інноваційних методів та система управління ризиками становлять вагомий внесок у розвиток теорії та

практики стратегічного планування регіонального розвитку.

Рівень проведеного дослідження та його практична спрямованість свідчать про наукову зрілість здобувача, який продемонстрував глибоке знання предмета дослідження, володіння сучасними методами наукового пізнання, здатність до системного аналізу та синтезу нових наукових знань в галузі стратегічного планування регіонального розвитку.

За своїм змістом, структурою, методологічною основою, науковою новизною, теоретичним і практичним значенням, а також оформленням дисертаційна робота «Стратегічне планування регіонального розвитку в системі публічного управління в умовах глобальних викликів» повністю відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, та Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим Наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 р. № 40 (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки від 31.05.2019 р. № 759).

Виходячи з вищезазначеного, вважаю, що Мосін Андрій Володимирович заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Офіційний опонент,
професор кафедри
економіки та економічної безпеки
Університету митної справи та фінансів,
доктор наук з державного управління,
професор

О. Ю. БОБРОВСЬКА

Підпис О. Ю. Бобровської засвідчую:

Учений секретар Університету
митної справи та фінансів

Онлайн сервіс створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

ПРОТОКОЛ
створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

Дата та час: 12:07:49 15.08.2025

Назва файлу з підписом: Відгук опонента_Бобровська_Мосін(2).pdf
Розмір файлу з підписом: 189.5 КБ

Перевірені файли:

Назва файлу без підпису: Відгук опонента_Бобровська_Мосін(2).pdf
Розмір файлу без підпису: 155.7 КБ

Результат перевірки підпису: Підпис створено та перевірено успішно. Цілісність даних підтверджено

Підписувач: БОБРОВСЬКА ОЛЕНА ЮРІЇВНА

П.І.Б.: БОБРОВСЬКА ОЛЕНА ЮРІЇВНА

Країна: Україна

РНОКПП: 2726415301

Організація (установа): ФІЗИЧНА ОСОБА

Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для підпису від Надавача): 12:07:49 15.08.2025

Сертифікат виданий: КНЕДП АЦСК АТ КБ "ПРИВАТБАНК"

Серійний номер: 5E984D526F82F38F040000000ECC2701B22C2F06

Алгоритм підпису: ДСТУ 4145

Тип підпису: Удосконалений

Тип контейнера: Підписаний PDF-файл (PAdES)

Формат підпису: З повними даними для перевірки (PAdES-B-LT)

Сертифікат: Кваліфікований

Версія від: 2025.08.04 13:00

Голові разової спеціалізованої вченої
ради Харківського національного
університету імені В. Н. Каразіна
професору Вячеславу ДЗЮНДЗЮКУ,
майдан Свободи 4, м. Харків, 61022

ВІДГУК

офіційного опонента, професора кафедри управління та бізнес-адміністрування Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, доктора наук з державного управління, професора Дегтяра Олега Андрійовича на дисертацію Мосіна Андрія Володимировича «Стратегічне планування регіонального розвитку в системі публічного управління в умовах глобальних викликів» на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 28 – «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 – «Публічне управління та адміністрування»

Обґрунтування вибору теми дослідження.

В умовах кардинальних змін глобального середовища та безпрецедентних викликів сучасності особливої актуальності набуває проблема модернізації системи стратегічного планування регіонального розвитку. Традиційні підходи до територіального планування, засновані на лінійних моделях та централізованому управлінні, виявилися неспроможними забезпечити адекватну відповідь на комплексні виклики турбулентного зовнішнього середовища.

Актуальність дослідження обумовлена необхідністю теоретичного обґрунтування та розробки практичних рекомендацій щодо формування адаптивної системи стратегічного планування, яка б враховувала емерджентні

властивості регіональних систем, забезпечувала їх резильєнтність до зовнішніх шоків та відповідала принципам багаторівневого врядування. В епоху глобальних трансформацій саме ефективна система стратегічного планування стає ключовим фактором забезпечення сталого розвитку територій та підвищення їх конкурентоспроможності.

Особливої гостроти проблема набуває в контексті необхідності синтезу традиційних методів планування з інноваційними технологіями форсайту, сценарного аналізу та партисипативного управління. Ці процеси вимагають розробки нових концептуальних моделей, механізмів координації та інструментів управління ризиками регіонального розвитку.

Крім того, актуальність теми посилюється в умовах військової агресії та необхідності планування післявоєнного відновлення регіонів. Стратегічне планування може стати потужним інструментом не лише відбудови, але й структурної трансформації регіональних економік на засадах смарт-спеціалізації та циркулярної економіки.

Зазначене свідчить, що проблеми, на розв'язання яких спрямована дисертація А.В. Мосіна, є складовою комплексної проблеми забезпечення ефективного управління регіональним розвитком в умовах глобальної невизначеності та системних трансформацій.

Загальна характеристика дисертаційної роботи.

Дисертаційне дослідження А.В. Мосіна присвячене актуальній проблемі модернізації системи стратегічного планування регіонального розвитку в умовах глобальних викликів. Робота складається з анотацій, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

У вступі автор обґрунтовує актуальність обраної теми, формулює мету та завдання дослідження, визначає його об'єкт, предмет та методологічну основу. Також у вступі розкривається наукова новизна отриманих результатів, їх теоретичне та практичне значення.

Перший розділ роботи має теоретико-методологічний характер. У ньому автор досліджує сутність і зміст стратегічного планування в публічному управлінні, аналізує теоретичну архітектуру системи стратегічного планування регіонального розвитку, здійснює концептуалізацію глобальних викликів. Особлива увага приділяється інтеграції системного підходу, теорії складності та інституціонального аналізу.

Другий розділ має аналітико-дослідницький характер. У ньому здійснюється системний аналіз інституційного забезпечення стратегічного планування регіонального розвитку в Україні, проводиться емпірична верифікація його ефективності. Важливе місце в розділі займає аналіз впливу глобальних викликів на регіональний розвиток України.

Третій розділ має проектно-рекомендаційний характер. У ньому автор пропонує модернізацію системи стратегічного планування, розробляє механізми підвищення резильєнтності регіонального розвитку, визначає стратегічні імперативи регіонального розвитку в контексті децентралізації влади.

У висновках узагальнено основні результати дослідження та сформульовано ключові рекомендації щодо модернізації системи стратегічного планування регіонального розвитку в Україні в умовах глобальних викликів.

Робота базується на широкій джерельній базі, яка включає понад 250 найменувань, що свідчить про ґрунтовне опрацювання автором як вітчизняних, так і зарубіжних напрацювань з досліджуваної проблематики.

Зв'язок дисертації з науковими програмами, планами, темами, грантами.

Дисертаційне дослідження виконано в рамках науково-дослідної роботи кафедри публічної політики Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна за темою «Публічне управління в умовах глобалізації»

(державний реєстраційний номер 0116U007246). Внесок здобувача полягає у визначенні концептуальних засад модернізації системи стратегічного планування регіонального розвитку та обґрунтуванні механізмів підвищення її адаптивності до глобальних викликів. Це дозволило розширити теоретичне розуміння процесів трансформації системи стратегічного планування та запропонувати практичні рекомендації щодо її вдосконалення.

Найвагоміші наукові результати, що містяться в дисертації.

До найвагоміших результатів, що містяться в дисертації, належать такі:

уперше розроблено концептуальну модель модернізації системи стратегічного планування регіонального розвитку, яка на відміну від існуючих фрагментарних підходів інтегрує принципи адаптивності, партисипативності та інноваційності у цілісну систему шести взаємопов'язаних компонентів (нормативно-правового, методологічного, ресурсного, аналітично-інформаційного, комунікаційного та освітнього) з конкретизацією механізмів їх функціонування для забезпечення системної ефективності планувальних процесів;

удосконалено:

категоріальний апарат стратегічного планування регіонального розвитку шляхом розширення традиційних понять новими концептами, що відображають системну природу планування (емерджентність, синергія, адаптивність, резильєнтність), мережеву взаємодію стейкхолдерів та врахування глобальних викликів;

модель інтегрованої системи стратегічного планування регіонального розвитку через обґрунтування архітектури багаторівневого врядування з цифровою платформою координації, стандартизованими методиками розробки та оцінки стратегій;

систему управління ризиками регіонального розвитку через розроблення ризик-орієнтованого підходу до стратегічного планування з

інтеграцією процесів ідентифікації, аналізу та мінімізації загроз;

дістали подальшого розвитку:

теоретичне обґрунтування механізмів резильєнтності регіональних систем через інтеграцію концепцій адаптивного управління, організаційного навчання та динамічних здібностей;

типологія глобальних викликів стратегічного планування регіонального розвитку шляхом багатовимірної класифікації за структурними характеристиками, темпоральною динамікою та просторовими проявами;

методологія емпіричної верифікації ефективності стратегічного планування регіонального розвитку шляхом інтеграції структурно-якісної оцінки, процесуальної діагностики та результативної оцінки;

обґрунтування стратегічних імперативів регіонального розвитку в контексті децентралізації через розроблення збалансованої моделі територіального управління.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Основні наукові положення, висновки та рекомендації, які сформульовані в дисертації, є науково обґрунтованими і базуються на достовірному матеріалі. Об'єкт і предмет дослідження, визначені автором, узгоджуються з метою і завданнями дисертаційного дослідження. Висновки випливають зі змісту роботи, відповідають поставленим завданням, адекватно відтворюються в тексті дисертації, корелюють з результатами, що складають наукову новизну, практичні рекомендації доведені до рівня їх можливого використання у діяльності органів публічної влади.

Наукові положення, висновки та рекомендації базуються на використанні фундаментальних положень теорії стратегічного планування, публічного управління, регіонального розвитку. Під час дослідження автором був реалізований комплексний підхід, що базується на загальнонаукових і

спеціальних методах дослідження, зокрема: діалектичний метод, системний аналіз, порівняльний аналіз, статистичний аналіз, структурно-функціональний аналіз, методи моделювання та прогнозування, контент-аналіз, метод експертних оцінок.

Наукова обґрунтованість і достовірність результатів роботи підтверджена також позитивними результатами їх апробації, які знайшли своє відображення в публікаціях у фахових наукових виданнях та матеріалах науково-комунікативних заходів.

Апробація дисертації та публікації.

Основні результати дисертаційного дослідження обговорювались на засіданнях кафедри публічної політики, а також на VI Міжнародній науковій конференції «Наукові відкриття та фундаментальні наукові дослідження: світовий досвід» та XVII Міжнародній науково-практичній конференції «Trends in the development of science in the digital transformations». Результати дисертаційного дослідження викладено у 6 публікаціях, з них 3 статті у наукових фахових виданнях.

Оформлення дисертації.

Оформлення дисертації повністю відповідає вимогам, які визначено у наказі Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації».

Практичне значення результатів дисертаційного дослідження.

Практична цінність дисертаційної роботи А.В. Мосіна полягає у розробці конкретних пропозицій та рекомендацій, спрямованих на модернізацію системи стратегічного планування регіонального розвитку в Україні в умовах глобальних викликів.

Запропонована автором концептуальна модель модернізації може бути

використана органами державної влади та місцевого самоврядування при формуванні та реалізації державної регіональної політики, розробці стратегій та програм регіонального розвитку, удосконаленні організаційно-правових механізмів стратегічного планування.

Розроблені методологічні підходи до впровадження інноваційних методів планування та механізми управління ризиками можуть бути застосовані для підвищення адаптивності системи стратегічного планування, забезпечення резильєнтності регіональних систем.

Результати дослідження можуть бути корисними для агенцій регіонального розвитку, органів місцевого самоврядування, територіальних громад при розробці стратегій розвитку та налагодженні міжсекторального партнерства.

Матеріали дисертації також можуть бути використані в освітньому процесі при викладанні дисциплін з публічного управління, стратегічного планування та регіонального розвитку у закладах вищої освіти, а також у програмах підвищення кваліфікації державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування.

Дотримання академічної доброчесності.

При аналізі дисертаційної роботи, наукових праць здобувача та Протоколу контролю оригінальності (перевірку наявності текстових запозичень виконано в антиплагіатній Інтернет-системі Strikeplagiarism.com) встановлено, що текст дисертації не містить запозичень, дисертаційна робота виконана самостійно і відповідає вимогам академічної доброчесності.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації.

1. У запропонованій автором концептуальній моделі модернізації системи стратегічного планування доцільно було б докладніше розкрити механізми інтеграції з системою просторового планування, оскільки

просторовий вимір стратегічного розвитку набуває критичного значення в умовах поліцентричного розвитку територій та необхідності забезпечення територіальної згуртованості.

2. У дисертаційному дослідженні, на наш погляд, недостатньо уваги приділено питанням оцінки соціального впливу стратегічних рішень, зокрема механізмам врахування інтересів вразливих груп населення та забезпечення інклюзивності процесів планування. Хоча автор аналізує партисипативні механізми, проте не пропонує конкретних інструментів оцінки соціальних ефектів.

3. У дисертації автор досліджує механізми резильєнтності регіональних систем, проте не розкриває повною мірою проблематику каскадних ефектів глобальних викликів, коли один виклик провокує ланцюгову реакцію інших криз. Моделювання таких каскадних ефектів могло б суттєво підвищити прогностичну цінність запропонованих підходів.

4. Автор ґрунтовно аналізує зарубіжний досвід стратегічного планування, проте доцільно було б більше уваги приділити аналізу невдалих практик та причин провалів стратегічних ініціатив, оскільки негативний досвід часто є більш повчальним для уникнення помилок при впровадженні нових підходів.

Однак, висловлені зауваження не впливають суттєво на загальну високу оцінку дисертаційного дослідження, його цілісність та результативність. Наукова новизна та практична значущість отриманих результатів залишаються вагомими та не применшуються зазначеними дискусійними моментами.

Загальні висновки.

Дисертаційна робота Мосіна Андрія Володимировича «Стратегічне планування регіонального розвитку в системі публічного управління в умовах глобальних викликів» є завершеним науковим дослідженням, що має наукову

новизну і практичну значущість. Дана дисертаційна робота за актуальністю, змістом та повнотою викладу її результатів у наукових публікаціях, обсягом і оформленням цілком відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (постанова Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44) та наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації».

Виходячи з цього, вважаю, що Мосін Андрій Володимирович заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 28 – «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 – «Публічне управління та адміністрування».

Офіційний опонент –
доктор наук з державного
управління, професор, професор
кафедри управління та бізнес-
адміністрування Прикарпатського
національного університету імені
Василя Стефаника

О.А. Дегтяр

ДЕГТЯР ОЛЕГ АНДРІЙОВИЧ

Результат перевірки підпису	Підпис вірний
П.І.Б.	ДЕГТЯР ОЛЕГ АНДРІЙОВИЧ
РНОКПП	3013512170
Організація (установа)	ФІЗИЧНА ОСОБА
Код ЄДРПОУ	
Посада	
Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для даних від Надавача)	10:36:33 14.08.2025
Сертифікат виданий	КНЕДП АЦСК АТ КБ "ПРИВАТБАНК"
Серійний номер	5E984D526F82F38F040000001633DC012D5F8706
Тип носія особистого ключа	Захищений
Алгоритм підпису	dstu4145
Тип підпису	Кваліфікований
Формат підпису	CAdES-T
Сертифікат	Кваліфікований

Голові разової
спеціалізованої вченої ради
Харківського національного
університету імені В. Н. Каразіна
професору Вячеславу ДЗЮНДЗЮКУ
майдан Свободи 4, м. Харків, 61022

Рецензія

офіційного рецензента, директора ННІ «Каразінська школа бізнесу» Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, доктора економічних наук, професора Родченка Володимира Борисовича на дисертаційну роботу Мосіна Андрія Володимировича «Стратегічне планування регіонального розвитку в системі публічного управління в умовах глобальних викликів», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 28 – «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 – «Публічне управління та адміністрування»

Обґрунтування вибору теми дослідження.

В умовах турбулентності глобального середовища та безпрецедентних викликів сучасності відбуваються фундаментальні трансформації в системі стратегічного планування регіонального розвитку. Традиційні підходи до планування, засновані на лінійних моделях прогнозування, централізованому управлінні та галузевій спеціалізації, демонструють свою неефективність в умовах зростаючої невизначеності, складності та взаємопов'язаності глобальних процесів. Пандемії, кліматичні зміни, технологічні революції та геополітичні конфлікти створюють комплексні виклики, які неможливо передбачити та вирішити за допомогою традиційних планувальних інструментів.

Актуальність обраної теми дослідження зумовлена необхідністю формування нової парадигми стратегічного планування регіонального розвитку,

яка базуватиметься на принципах адаптивності, резильєнтності та інноваційності, забезпечить ефективну координацію багаторівневого врядування, сприятиме мобілізації ендogenous потенціалу територій та підвищенню їх конкурентоспроможності. Особливої актуальності проблеми модернізації системи стратегічного планування набувають в умовах військової агресії російської федерації проти України, що завдала критичних пошкоджень економічній та соціальній інфраструктурі регіонів, порушила усталені логістичні ланцюги та вимагає розробки нових підходів до планування післявоєнного відновлення та структурної модернізації економіки.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційна робота є складовою частиною теми науково-дослідної роботи «Публічне управління в умовах глобалізації» (0116U007246), що виконувалась кафедрою публічної політики навчально-наукового інституту «Інститут державного управління» Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, де автором визначено концептуальні засади модернізації системи стратегічного планування регіонального розвитку та обґрунтовано механізми підвищення її адаптивності до глобальних викликів.

Характеристика основних положень роботи

Дисертаційна робота складається з анотацій (українською та англійською мовами), вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Структура дисертації А.В. Мосіна та виклад змісту є логічними та послідовними.

У вступі обґрунтовано вибір теми дослідження, визначено мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження, використані методи дослідження, розкрито наукову новизну та практичну значущість отриманих результатів дисертації.

У першому розділі «Теоретико-методологічні засади стратегічного планування регіонального розвитку в системі публічного управління» проаналізовано сутність і зміст стратегічного планування в публічному управлінні, досліджено теоретичну архітектуру системи стратегічного планування та здійснено концептуалізацію глобальних викликів.

У другому розділі «Аналіз сучасної практики стратегічного планування регіонального розвитку в Україні в умовах глобальних викликів» здійснено системний аналіз інституційного забезпечення стратегічного планування, проведено емпіричну верифікацію його ефективності та проаналізовано вплив глобальних викликів на регіональний розвиток України.

У третьому розділі «Напрями вдосконалення стратегічного планування регіонального розвитку в умовах глобальних викликів» запропоновано модернізацію системи стратегічного планування, розроблено механізми підвищення резильєнтності регіонального розвитку та визначено стратегічні імперативи в контексті децентралізації влади.

Найважливіші наукові результати, що містяться в дисертації.

Серед найбільш значущих наукових результатів, що мають наукову новизну, можна виділити такі:

вперше розроблено концептуальну модель модернізації системи стратегічного планування регіонального розвитку, яка на відміну від існуючих фрагментарних підходів інтегрує принципи адаптивності, партисипативності та інноваційності у цілісну систему шести взаємопов'язаних компонентів (нормативно-правового, методологічного, ресурсного, аналітично-інформаційного, комунікаційного та освітнього) з конкретизацією механізмів їх функціонування;

удосконалено:

категоріальний апарат стратегічного планування регіонального розвитку шляхом розширення традиційних понять новими концептами, що відображають системну природу планування (емерджентність, синергія, адаптивність, резильєнтність), мережеву взаємодію стейкхолдерів та врахування глобальних викликів;

модель інтегрованої системи стратегічного планування регіонального розвитку через обґрунтування архітектури багаторівневого врядування з цифровою платформою координації, стандартизованими методиками розробки та оцінки стратегій;

систему управління ризиками регіонального розвитку через розроблення ризик-орієнтованого підходу до стратегічного планування з інтеграцією процесів ідентифікації, аналізу та мінімізації загроз;

дістали подальшого розвитку:

теоретичне обґрунтування механізмів резильєнтності регіональних систем через інтеграцію концепцій адаптивного управління, організаційного навчання та динамічних здібностей;

типологія глобальних викликів стратегічного планування регіонального розвитку шляхом багатовимірної класифікації за структурними характеристиками, темпоральною динамікою та просторовими проявами;

методологія емпіричної верифікації ефективності стратегічного планування регіонального розвитку.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Аналіз анотацій, тексту дисертації та змісту публікацій А.В. Мосіна дає змогу зробити висновок про наукову обґрунтованість та достовірність результатів, отриманих у результаті проведеного дослідження. Усі наукові положення, висновки та рекомендації належним чином обґрунтовані та підкріплені теоретичними положеннями. Вони відповідають меті та завданням дисертаційної роботи, що забезпечується адекватністю обраних для дослідження методів. Вірогідність наукових результатів та висновків дисертаційної роботи забезпечується достатнім рівнем апробації та високим рівнем наукових видань, в яких опубліковано результати дисертаційного дослідження.

Основні положення та ідеї дисертаційної роботи апробовано на науково-комунікативних заходах. Результати дисертаційної роботи висвітлено у 6 публікаціях, у тому числі 3 статтях у наукових фахових виданнях України.

Практична значущість одержаних результатів.

Практична значущість результатів дисертаційного дослідження полягає у тому, що розроблені теоретичні положення та практичні рекомендації можуть бути використані органами державної виконавчої влади при формуванні та

реалізації державної регіональної політики, розробці стратегій та програм регіонального розвитку, удосконаленні організаційно-правових механізмів стратегічного планування; органами місцевого самоврядування при розробці та впровадженні стратегій розвитку територіальних громад, формуванні партисипативних механізмів планування, розвитку системи моніторингу та оцінювання; агенціями регіонального розвитку, громадськими організаціями, науковими установами при налагодженні стейкхолдерської співпраці, впровадженні проєктів регіонального розвитку; закладами вищої освіти при підготовці фахівців у галузі публічного управління та адміністрування, регіонального управління, стратегічного планування.

Дотримання академічної доброчесності.

Аналіз дисертаційної роботи та публікацій автора не виявив порушень академічної доброчесності, елементів фальсифікації чи фабрикації тексту.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації.

1. У підрозділі 1.3 автор детально аналізує концептуалізацію глобальних викликів, однак бажано було б більш чітко визначити критерії розмежування між глобальними, регіональними та локальними викликами, а також механізми їх взаємної трансформації при переході між різними просторовими рівнями.

2. Запропонована у третьому розділі концептуальна модель модернізації системи стратегічного планування є цінним науковим доробком, проте недостатньо розкрито механізми її адаптації до специфічних умов різних типів регіонів (промислових, аграрних, прикордонних, приморських) з урахуванням їх галузевої спеціалізації.

3. У дисертаційній роботі приділено значну увагу механізмам резильєнтності регіональних систем, проте недостатньо повно розкрито питання вимірювання та моніторингу рівня резильєнтності, а також кількісної оцінки ефективності запропонованих механізмів у довгостроковій перспективі.

У цілому вказані зауваження не знижують наукової та практичної цінності отриманих результатів, а також не впливають на загальну позитивну оцінку проведеного дисертаційного дослідження.

Загальні висновки.

Рецензована дисертація Мосіна Андрія Володимировича є завершеною науково-дослідною роботою, має наукову новизну і практичну значущість. Зміст повністю відображає основні наукові положення дисертації. Дисертація оформлена відповідно до чинних вимог, написана науковим стилем і грамотною українською мовою. Стиль викладу матеріалу науковий, логічний, виважений та зрозумілий.

У цілому дисертаційна робота Мосіна Андрія Володимировича «Стратегічне планування регіонального розвитку в системі публічного управління в умовах глобальних викликів» за актуальністю, змістом та повнотою викладу її результатів у публікаціях здобувача, обсягом і якістю оформлення відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (постанова Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44), та наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації».

Вважаю, що Мосін Андрій Володимирович заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 28 – «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 – «Публічне управління та адміністрування».

Офіційний рецензент, доктор
економічних наук, професор,
директор ННІ «Каразінська школа
бізнесу» Харківського національного
університету імені В. Н. Каразіна

Володимир РОДЧЕНКО

Онлайн сервіс створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

ПРОТОКОЛ
створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

Дата та час: 10:47:39 13.08.2025

Назва файлу з підписом: Рецензія_Родченко_В_Б_Мосін_12_08_25.docx.asice
Розмір файлу з підписом: 30.6 КБ

Перевірені файли:

Назва файлу без підпису: Рецензія_Родченко_В_Б_Мосін_12_08_25.docx
Розмір файлу без підпису: 28.6 КБ

Результат перевірки підпису: Підпис створено та перевірено успішно. Цілісність даних підтверджено

Підписувач: РОДЧЕНКО ВОЛОДИМИР БОРИСОВИЧ

П.І.Б.: РОДЧЕНКО ВОЛОДИМИР БОРИСОВИЧ

Країна: Україна

РНОКПП: 2843211950

Організація (установа): ФІЗИЧНА ОСОБА

Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для підпису від Надавача): 10:47:37 13.08.2025

Сертифікат виданий: КНЕДП АЦСК АТ КБ "ПРИВАТБАНК"

Серійний номер: 5E984D526F82F38F040000003FD466019F3C8106

Тип носія особистого ключа: ЗНКІ криптомодуль ІІТ Гряда-301

Серійний номер носія особистого ключа: 011

Алгоритм підпису: ДСТУ 4145

Тип підпису: Кваліфікований

Тип контейнера: Підпис та дані в архіві (розширений) (ASiC-E)

Формат підпису: З повними даними ЦСК для перевірки (CAdES-X Long)

Сертифікат: Кваліфікований

Версія від: 2025.08.04 13:00

Голові разової
спеціалізованої вченої ради
Харківського національного
університету імені В. Н. Каразіна
професору Вячеславу ДЗЮНДЗЮКУ
майдан Свободи 4, м. Харків, 61022

Рецензія

офіційного рецензента, доцента кафедри публічної політики ННІ «Інститут державного управління» Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, кандидата наук з державного управління, доцента Соболя Романа Георгійовича на дисертаційну роботу Мосіна Андрія Володимировича «Стратегічне планування регіонального розвитку в системі публічного управління в умовах глобальних викликів, подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 28 – «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 – «Публічне управління та адміністрування»

1. Обґрунтування вибору теми дослідження.

Трансформаційні процеси, що відбуваються в глобальному середовищі на початку ХХІ століття, вимагають пошуку нових підходів до стратегічного планування регіонального розвитку. Традиційні моделі планування, які базувалися на лінійних прогнозах, централізованому управлінні та секторальному підході, виявилися неспроможними адекватно реагувати на складні виклики сучасності. Виникає нагальна потреба у формуванні новітньої парадигми стратегічного планування, яка враховуватиме принципи адаптивності, резильєнтності та багаторівневого врядування. Особливої актуальності тематика дослідження набуває в умовах необхідності забезпечення стійкості регіональних систем до зовнішніх шоків, координації планувальних процесів на різних рівнях управління та інтеграції інноваційних методів

форсайту і сценарного аналізу. Перед органами публічної влади постають нові виклики щодо забезпечення адаптивності системи планування, ефективного управління ризиками, налагодження партисипативних механізмів залучення стейкхолдерів та впровадження цифрових технологій координації.

Військова агресія російської федерації проти України лише загострила потребу в ефективних механізмах стратегічного планування регіонального розвитку. Руйнування економічної та соціальної інфраструктури, порушення господарських зв'язків, необхідність планування післявоєнного відновлення вимагають нових підходів до стратегічного планування, які можуть забезпечити не лише відбудову, але й структурну модернізацію економіки на засадах сталого розвитку.

Таким чином, дисертаційне дослідження А.В. Мосіна присвячене надзвичайно актуальній проблематиці, що має вагоме теоретичне і практичне значення.

2. Оцінка змісту дисертації, її завершеності в цілому і оформлення.

Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел.

У першому розділі «Теоретико-методологічні засади стратегічного планування регіонального розвитку в системі публічного управління» автор досліджує сутність і зміст стратегічного планування в публічному управлінні, аналізує теоретичну архітектуру системи стратегічного планування та здійснює концептуалізацію глобальних викликів. Заслуговує на увагу проведений автором аналіз еволюції теоретичних підходів від механістичних моделей централізованого планування до сучасних концепцій складних адаптивних систем, а також інтеграція системного підходу, теорії складності та інституціонального аналізу.

У другому розділі «Аналіз сучасної практики стратегічного планування регіонального розвитку в Україні в умовах глобальних викликів» проаналізовано інституційне забезпечення, проведено емпіричну верифікацію ефективності

стратегічного планування, досліджено вплив глобальних викликів на регіональний розвиток. Важливим здобутком автора є виявлення системних недоліків чинної практики, включаючи недостатню обґрунтованість стратегічних цілей, неспіввимірність планових і фактичних показників та формальний характер процедур моніторингу.

У третьому розділі «Напрями вдосконалення стратегічного планування регіонального розвитку в умовах глобальних викликів» дисертант пропонує модернізацію системи стратегічного планування, розробляє механізми підвищення резильєнтності регіонального розвитку. Особливої уваги заслуговує розроблена автором концептуальна модель модернізації, яка інтегрує принципи адаптивності, партисипативності та інноваційності у цілісну систему шести взаємопов'язаних компонентів.

Дисертація є завершеною науковою працею, а її оформлення відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (постанова Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44), та наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації».

3. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційне дослідження є складовою частиною науково-дослідних робіт, що виконувалися в Навчально-науковому інституті (ННІ) «Інститут державного управління» Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Зокрема, у науково-дослідній роботі «Публічне управління в умовах глобалізації» (0116U007246), що виконувалось кафедрою публічної політики ННІ «Інститут державного управління» автором визначено концептуальні засади модернізації системи стратегічного планування регіонального розвитку та обґрунтовано механізми підвищення її адаптивності до глобальних викликів.

4. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Наукові положення, висновки і рекомендації, сформульовані в дисертаційній роботі, характеризуються високим ступенем обґрунтованості та достовірності, що забезпечується: ґрунтовним аналізом широкого кола наукових джерел (понад 250 найменувань); коректним застосуванням комплексу загальнонаукових та спеціальних методів дослідження; логічною структурою дослідження, що забезпечує послідовний перехід від теоретичних засад до практичних рекомендацій; апробацією результатів дослідження на наукових конференціях; публікацією основних результатів у наукових фахових виданнях.

5. Основні наукові результати, одержані автором, та їх новизна.

Найбільш вагомими результатами дисертаційного дослідження, що характеризуються науковою новизною, є:

уперше:

розроблено концептуальну модель модернізації системи стратегічного планування регіонального розвитку, яка інтегрує принципи адаптивності, партисипативності та інноваційності у цілісну систему шести взаємопов'язаних компонентів (нормативно-правового, методологічного, ресурсного, аналітично-інформаційного, комунікаційного та освітнього) з конкретизацією механізмів їх функціонування;

удосконалено:

категоріальний апарат стратегічного планування регіонального розвитку шляхом розширення традиційних понять новими концептами, що відображають системну природу планування;

модель інтегрованої системи стратегічного планування регіонального розвитку через обґрунтування архітектури багаторівневого врядування;

систему управління ризиками регіонального розвитку через розроблення ризик-орієнтованого підходу до стратегічного планування;

дістали подальшого розвитку:

теоретичне обґрунтування механізмів резильєнтності регіональних систем;
типологія глобальних викликів стратегічного планування регіонального розвитку;

методологія емпіричної верифікації ефективності стратегічного планування;

обґрунтування стратегічних імперативів регіонального розвитку в контексті децентралізації.

6. Практичне значення одержаних результатів.

Цінність наукових результатів роботи полягає у тому, що розроблені дисертантом теоретичні положення разом становлять методичну основу конкретних пропозицій для впровадження у публічно-управлінську практику. Науково обґрунтовані рекомендації можуть бути використані: органами державної виконавчої влади – при формуванні та реалізації державної регіональної політики, удосконаленні організаційно-правових механізмів стратегічного планування; органами місцевого самоврядування – при розробці стратегій розвитку територіальних громад, впровадженні партисипативного планування; агенціями регіонального розвитку – при налагодженні стейкхолдерської співпраці, реалізації проектів регіонального розвитку; закладами вищої освіти – при підготовці фахівців у галузі публічного управління та адміністрування.

7. Дотримання академічної доброчесності.

За результатами аналізу дисертаційної роботи та публікацій автора порушення академічної доброчесності не виявлено. Елементи фальсифікації чи фабрикації тексту в роботі відсутні.

8. Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації.

Позитивно оцінюючи дисертаційне дослідження А.В. Мосіна, вважаю за необхідне висловити окремі дискусійні положення та зауваження:

1. У підрозділі 2.2 автор аналізує емпіричну верифікацію ефективності стратегічного планування, однак недостатньо розкриває питання впливу політичних циклів на якість та спадкоємність стратегічних документів. Це питання є вкрай актуальним, оскільки від забезпечення наступності стратегічних пріоритетів залежить ефективність всієї системи планування регіонального розвитку.

2. У третьому розділі при розгляді механізмів підвищення резильєнтності регіонального розвитку автор недостатньо уваги приділяє питанням соціальної резильєнтності та ролі соціального капіталу у забезпеченні стійкості регіональних систем. Важливим було б розглянути, як саме механізми громадської самоорганізації та міжсекторального партнерства можуть підвищити адаптивну спроможність регіонів до кризових явищ.

Загалом дисертація підготовлена на високому науково-теоретичному рівні, висловлені зауваження здебільшого стосуються складності та багатогранності досліджуваної проблеми і жодним чином не применшують наукової та практичної цінності дисертаційної роботи. Тому їх слід розглядати як пропозиції подальших наукових досліджень здобувача.

9. Загальні висновки щодо дисертаційної роботи.

Дисертаційна робота Мосіна Андрія Володимировича «Стратегічне планування регіонального розвитку в системі публічного управління в умовах глобальних викликів» є самостійним, завершеним науковим дослідженням, що вирішує актуальне наукове завдання в галузі публічного управління та адміністрування.

Дисертація виконана на високому науково-теоретичному рівні, має наукову новизну та практичну значущість. За своїм змістом, структурою, обсягом та оформленням дисертація відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (постанова Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44), та

наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації».

Виходячи з цього вважаю, що Мосін Андрій Володимирович заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 28 – «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 – «Публічне управління та адміністрування».

Офіційний рецензент, кандидат наук з
державного управління, доцент, доцент
кафедри публічної політики
ІНІ «Інститут державного управління»
Харківського національного університету
імені В. Н. Каразіна

Роман СОБОЛЬ

ПРОТОКОЛ
створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

Дата та час: 09:04:16 16.08.2025

Назва файлу з підписом: Рецензія_Соболь Р.Г._Мосін.docx.asice
Розмір файлу з підписом: 31.2 КБ

Перевірені файли:

Назва файлу без підпису: Рецензія_Соболь Р.Г._Мосін.docx
Розмір файлу без підпису: 29.5 КБ

Результат перевірки підпису: Підпис створено та перевірено успішно. Цілісність даних підтверджено

Підписувач: Соболь Роман Георгійович

П.І.Б.: Соболь Роман Георгійович

Країна: Україна

РНОКПП: 2822916773

Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для підпису від Надавача): 09:03:44
16.08.2025

Сертифікат виданий: "Дія". Кваліфікований надавач електронних довірчих послуг

Серійний номер: 382367105294AF970400000032E81A00671CE403

Тип носія особистого ключа: ЗНКІ криптомодуль ІІТ Гряда-301

Алгоритм підпису: ДСТУ 4145

Тип підпису: Кваліфікований

Тип контейнера: Підпис та дані в архіві (розширений) (ASiC-E)

Формат підпису: З повними даними ЦСК для перевірки (CAdES-X Long)

Сертифікат: Кваліфікований

Версія від: 2025.08.04 13:00